

КОНСТИТУЦІЙНЕ ПРАВО УКРАЇНЦІВ НА ЗАСТОСУВАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВНОЇ МОВИ ВРЕГУЛЬОВАНЕ ЗАКОНОМ

В процесі довготривалого обговорення Верховною Радою України законопроекту № 5670-Д «Про забезпечення функціонування української мови як державної» (до нього народними депутатами України було внесено понад дві тисячі правок та доповнень) неодноразово наголошувалося (в основному членами депутатської фракції « Опозиційний блок» і споріднених з нею депутатських груп), що законом, якщо його буде прийнято у запропонованій редакції, буде порушено конституційне право людини на мову, зокрема право представників національних меншин на володіння своєю рідною мовою.

І хоча доповідач на пленарному засіданні голова Комітету Верховної Ради України з питань культури і духовності Княжицький М.Л. досить аргументовано, на наш погляд, переконував опонентів в тому, що жодних порушень мовних прав громадян з тексту проекту закону й близько не проглядається, що, навпаки, порушуються саме права української більшості і проект спрямований саме і тільки на захист прав українців на українську мову, на широке і повноцінне забезпечення її функціонування на всій території України, вони (опоненти) у своїх виступах заявляли, що будуть оскаржувати прийнятий закон у Конституційному Суді України.

25 квітня 2019 року український парламент ухвалив Закон «Про забезпечення функціонування української мови як державної» № 2704 – VIII. (див.: Закон України « Про забезпечення функціонування української мови як державної»// Голос України .- 2019.- 16 травня). Чимало громадян України на сторінках друкованих українських видань, у « Фейсбуку» схвально відгукуються щодо змісту Закону, вважають, що він добре виписаний, підкреслюють, що над його положеннями група фахівців працювала понад чотири роки.

Зокрема, Андрій Смолій з Інституту держави і права НАН України зауважує, що українська мова від початку незалежності не була захищена. Події, що сталися 2014 року, – це наслідок відсутності інформаційної і мовної політики в Україні. Якби мовний закон ухвалили раніше, зараз не було б того русифікованого становища інформаційної сфери, що маємо. Закон про мову не дискримінує жодну категорію населення. Він є ліберальнішим, ніж аналогічні закони в Польщі, Латвії, Литві, Естонії – державах, що були під окупацією Радянського Союзу. Немає жодної норми, що дискримінує російськомовне населення у приватному житті. При цьому він рекомендує громадянам розібратися у законі та не вірити пропаганді, що ллється із проросійських ЗМІ, і вірити, що через п'ять років прийнятий мовний закон змінить життя публічного простору України (див.:Кокора Анна-Лілія, Шевченко Ірина. Президент підписав Закон про мову// Газета по-українськи.- 2019.- 17 травня).

На підтвердження аргументів Княжицького М.Л. (хоча вони, на наше переконання цього особливо не потребують) наведемо кілька прикладів із, так би мовити, практики життя.

Приклад перший. Рік тому протягом тижня перебувала в Одесі. Вирішила придбати в газетному кіоску українські кросворди. В кількох кіосках кіоскери відповіли, що « кроссвордов на украинском нет и никогда не было, а есть только на русском». Просила газету « Українамолода», яка публікує кросворди. Відповідь: - ни « Украины молодой», ни « Украины старой » у нас нет и никогда не было». Просила « Газету по-українськи ». Кіоскеркіоска в центрі містароздратовановідповіла: «Я пятнадцать лет работаю в киосках, из них последние четыре года на этом месте, но такой газеты не видела и дажео такой не слышала. У нас все газеты по-одесски». Газети « День» українською мовою теж ніде не було.

Наведеним жодним чином не хочу образити славне місто Одесу і її городян (така ситуація має місце у багатьох містах України). Але чи не порушується цим самим право українців (а їх багато проживає в Одесі, десятки тисяч приїжджають на навчання до вишів, на лікування до медичних закладів, сотні тисяч відпочивають біля моря) на користуваннями українськими виданнями?Що з метою забезпечення такого права українцівроблятьорганивладизагальноукраїнські і органимісцевоївлади?

Приклад другий(з практики життябагатьох). Донедавна відвідувачам ресторанів і кафе у м. Києві офіціанти завжди пропонували меню виключно російською мовою (останням часом ситуація дещо змінилася). Неодноразово можна було стати свідком того, що відвідувачі просили дати меню українською мовою, а офіціанти відповідали, що є меню лише російською. Або ж просили зачекати, оскільки є тільки один примірник такого меню, але воно зараз у користуванні інших відвідувачів.

Чи не порушувалося цим самим право українців на обслуговування у ресторанах і кафе столиці і дуже багатьох міст України українською мовою? Чи має таке їх право бути захищеним українською державою?

Приклад третій (з практики життя практично всіх громадян України). Якою мовою до нас звертаються працівники сфери обслуговування, наприклад, у Німеччині, Франції, Польщі, Литві...? Вірно: відповідно німецькою, французькою, польською, литовською...Якщо ми не володіємо тією чи іншою мовою, тоді, зазвичай, звертаються англійською. І не тільки у Берліні, Парижі, Варшаві, Вільнюсі..., а будь-де на території тієї чи іншої країни. Якою мовою до нас звертаються у столиці України? Можна й не запитувати. Виключно російською! На зауваження щодо спілкування мовою українською лунає обурення і виклик адміністратора. Українці мають право на обслуговування українською мовою у місті Києві і у будь-якому місті чи селі?

Ми зумисно не порушуємопитання про мову великого закону чиновників в аппаратах державних установ України та переважній більшості місцевої виконавчої влади і місцевого самоврядування. Само собою зрозуміло, що там має панувати (і письмово, і усно) українська державна мова. І будь-який чиновник зобов'язаний приймати відвідувача українською мовою. І тільки за

умови, якщо останній не володіє українською мовою, а перший володіє мовою відвідувача, то може перейти на іншу мову.

Цілком справедливою є вимога закону щодо обов'язкового володіння державними службовцями і прирівняними до них особами українською державною мовою. Це мають особливо усвідомлювати в Адміністрації Президента України, Верховній Раді України, Кабінеті Міністрів України.

І тому дуже дивною виглядала заява одного з народних депутатів України (найбільш активного в обговоренні законопроекту № 5670-Д) про те, що вимога законопроекту щодо наявності у кандидата в Президенти України сертифіката про здачу іспиту з української мови є нісенітницею, оскільки в жодній країні на пострадянському просторі такого немає. Зрозуміло, що цей народний депутат України не читає українських газет(тобто газет, що видаються українською мовою). Інакше він почерпнув би з них інформацію, наприклад, про здачу іспиту з казахської мови Президентом Казахстану, який очолював цю державу аж 30 років, а також інформацію про те, що в одній із середньоазіатських держав Центральна виборча комісія відмовила громадянину (ректору вишу) в реєстрації його як кандидата в президенти країни через низьке володіння ним державною мовою.

Дуже хотілося б, щоб Закон України « Про забезпечення функціонування української мови як державної» ефективно запрацював. Запрацював саме у сфері захисту прав українців на українську мову, оскільки права громадян інших національностей на їхні мови він жодним чином не порушує. Щоби виконувалися всі (не такі вже і складні) норми Закону і на цій основі ефективно формувалася справжня українська спільнота.

Яровий Станіслав,

слухач магістратури 1-го курсу 101 навчальної групи ННІ №3 НАВС

Науковий керівник: завідувач кафедри конституційного права та прав людини НАВС доктор юридичних наук, доцент Калиновський Богдан

ВЗАЄМОДІЯ УКРАЇНИ І ЄВРОПОЛУ В КОНТЕКСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ СПІЛЬНОЇ З ЄВРОПЕЙСЬКИМ СОЮЗОМ ПОЛІТИКИ БЕЗПЕКИ

Сучасний етап розвитку нашої держави характеризується зміцненням співробітництва між державами та міжнародними організаціями у різних сферах. В першу чергу, особливої уваги потребує співробітництво в правоохоронній сфері, яке обумовлене розвитком транснаціональної злочинності, яка зачіпає інтереси двох і більше держав.

Міжнародне співробітництво держав ґрунтується на системі певних критеріїв, стандартів, тобто міжнародних принципах, які визначають сутність організації та діяльності держав, а також міжнародних організацій у сфері боротьби з міжнародними злочинними діяннями.[2, с.92]

Відповідно до п.4 ст.2 Статуту ООН “усі члени ООН утримуються в їх міжнародних відносинах від погрози силою або її застосування...”. Обов'язок незастосування сили поширюється на всі держави і є основою для